

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

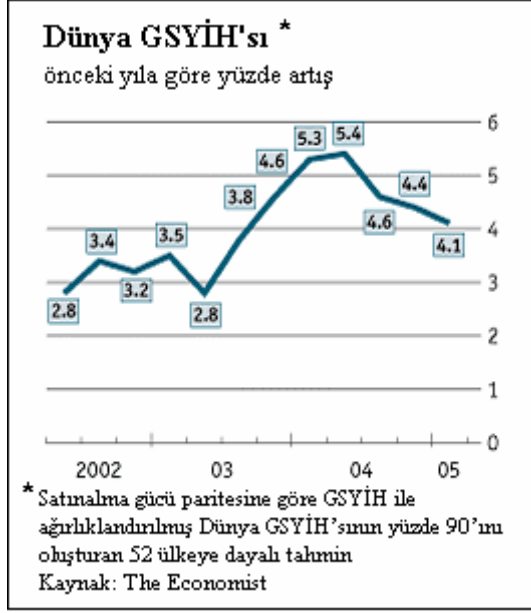
DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ **Küresel Büyüme Yavaşlıyor**
- ✓ **Dünyanın En Büyük Şirketleri**
- ✓ **Uzun Süreli İşsizlik**
- ✓ **ABD Ekonomisi Beklenenden Hızlı Büyüyor**
- ✓ **Fransa İşsizlik Verileri**
- ✓ **Japonya İşsizlik ve Tüfe Verileri**
- ✓ **Merkel, Almanya'nın ABD İle Bağlarını Güçlendirme Niyetinde**
- ✓ **ABD Muhasebecilerine Vergi Sığınaklarıyla İlgili Yeni Kısıtlamalar**
- ✓ **Berlusconi'den Prodi'ye Euro Eleştirisi**
- ✓ **ABD Anti Terör Stratejisinde Değişikliğe Gidiyor**
- ✓ **Bush Yönetimi Dikkatini İlmli Müslümanlara Ulaşmaya Çevirdi**
- ✓ **AB-İran Nükleer Görüşmelerinde Kriz**

YORUMLAR:

- ✓ **Küresel Rekabetle İlgili Doğru Bilinen Üç Yanlış**
- ✓ **İstikrarlı Bir Ekonomi Hakkında Çin'in ABD'nin Tavsiyelerine İhtiyacı Yok**
- ✓ **Avrupalı Elitler Birliğin Geleceğini Olumsuz Etkiliyor**
- ✓ **Hong Kong Konferansı Doha Kalkınma Gündeminin Geleceğini Etkileyecek**

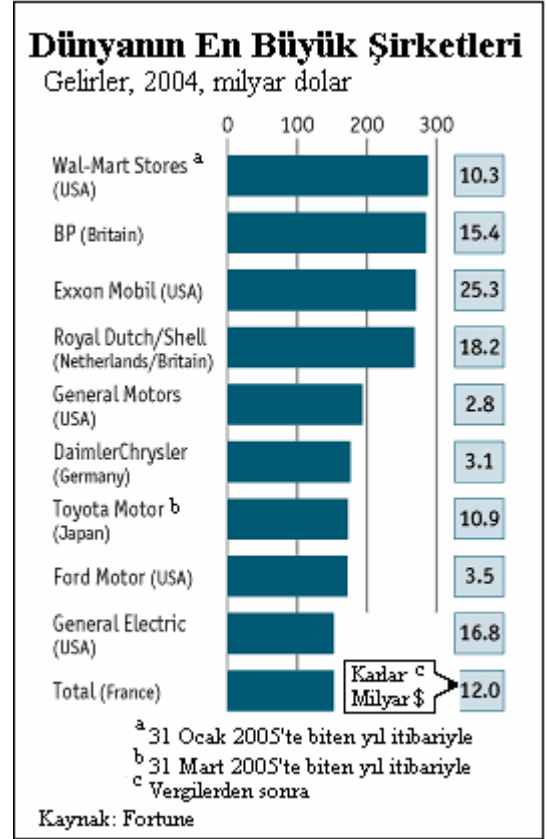
Küresel Büyüme Yavaşlıyor

The Economist dergisinin 52 ülkenin satınalma gücü paritesine göre GSYİH verilerini kullanarak yaptığı tahmine göre küresel büyüme hızı hala yüksek olsa da önceki yıla göre yavaşlama eğilimi içinde. 2004 yılı ortalarında yüzde 5.4 oranına ulaşan küresel büyüme, 2005 yılının ilk çeyreğinde yüzde 4.1'e gerilemiş durumda.

Dünyanın En Büyük Şirketleri

The Economist'in Fortune dergisine dayanarak verdiği bilgiye göre Amerikan marketler zinciri Wal-Mart 2004 yılında dünyanın en çok gelir elde eden şirketi oldu. Gelirler yönünden yapılan sıralamada Wal-Mart'ı BP ve Exxon Mobil takip ediyor. En büyük on şirketin dört tanesi petrol şirketi, dört tanesi ise otomobil üreticisi. Karlar yönünden bakıldığında ise ilk sırayı alan Exxon Mobil'i Royal Dutch/Shell izliyor.

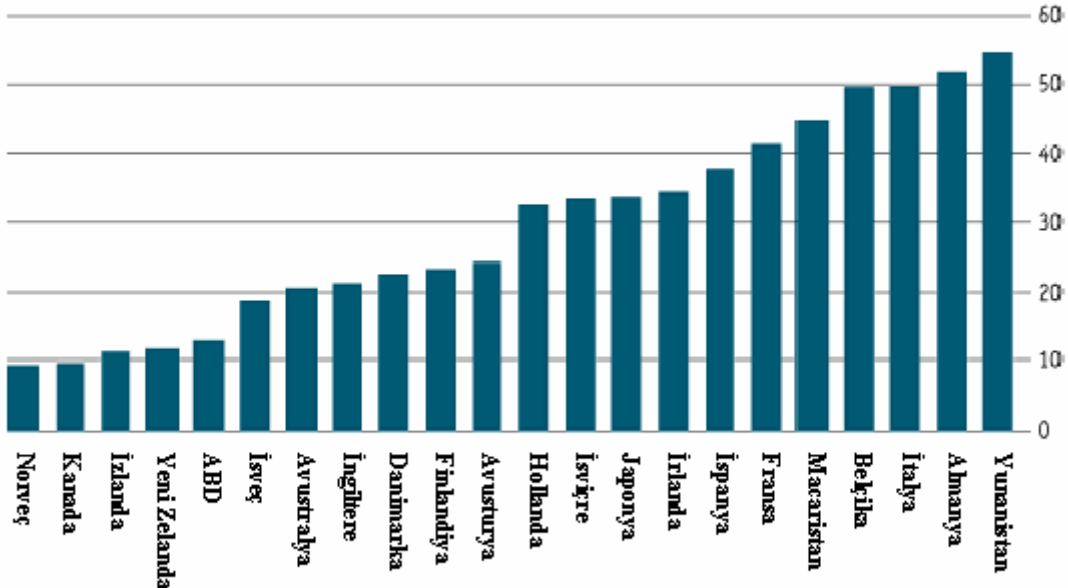

Uzun Süreli İşsizlik

The Economist'in OECD'den temin ettiği verilere göre işsizlik oranları gibi kişilerin ne kadar uzun bir süre işsiz kaldığı da ülkeden ülkeye farklılık gösteriyor. İşsizliğin düşük olduğu Japonya'da işsizlerin üçte birinden fazlası bir yıldan fazla bir süredir işsiz durumda. Benzer durumdakilerin oranı İngiltere'de yüzde 21.4 ve ABD'de yüzde 12.7. İşsiz kalan sürenin uzaması iş arayanların becerilerinin zamanla körelmesine yol açabilir. Grafikte bir yıldan fazla işsiz kalanların ülkeler itibariyle toplam işsiz nüfus içindeki payı gösteriliyor.

Uzun süreli işsizlik

Toplam işsizliğin yüzdesi olarak uzun süreli * işsizlik, 2004

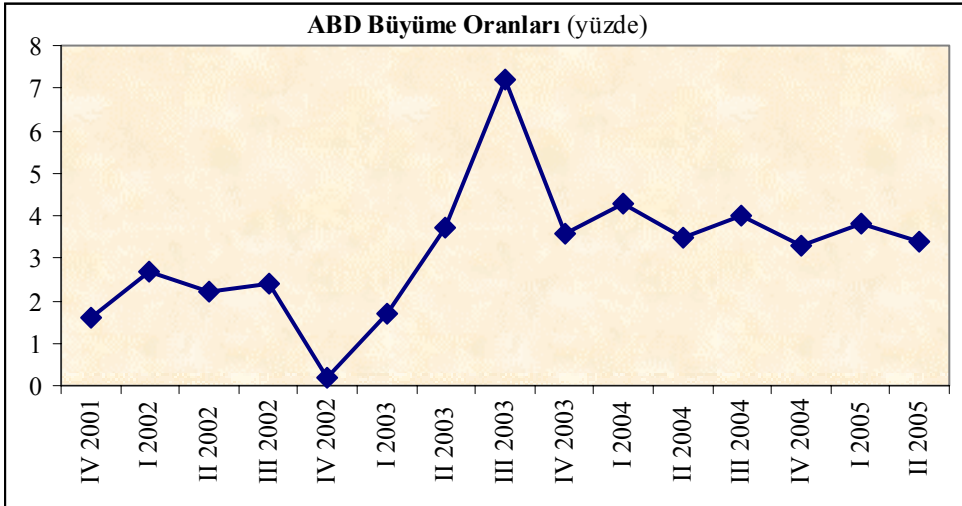

Kaynak: OECD

*12 ya da daha uzun işsizlik süresi

ABD Ekonomisi Beklenenden Hızlı Büyüyor

Yılın ilk dönemindeki yüzde 3.8 oranına göre biraz yavaş olsa da, ABD ekonomisi ikinci çeyrekte yıllıklandırılmış bazda yüzde 3.4 oranı ile çoğu analistlerin beklediğinden daha hızlı bir büyüme gösterdi. Rakamlar ekonominin güçlü olduğunu ve faiz oranlarının daha da artırılması gerekeceğini gösteriyor. İlk çeyreğe göre yavaşlayan ekonominin yılın ikinci yarısında tekrar hızlanacağı tahmin ediliyor.

Veriler şirketlerin stoklarının güçlü talep karşısında azaldığına işaret ediyor. Bu nedenle şirketlerin yeterli stok yapabilmek için üretime hız vermeleri bekleniyor.

Gıda ve enerji hariç enflasyonist baskılar ikinci çeyrekte biraz hafifledi. Çekirdek kişisel tüketim harcamaları endeksi yüzde 1.8 yükseldi Bu oran ilk çeyrekte yüzde 2.4 idi. Petrol ve gıda eklendiğinde ise endeks, ilk çeyrekteki oranın 1 puan fazlası ile, yüzde 3.3 arttı.

Büyümede konut sektörünün, mesken yatırımlarındaki yıllıklandırılmış bazda yüzde 11'lik artışla, önemli katkısı oldu.

Ticaret ise birkaç yıldır ilk defa büyüme net katkıda bulundu. Reel ihracat yüzde 12.6 artarken, reel ithalat yüzde 2 düştü.

bea.gov, ft.com 29 Temmuz

Fransa İşsizlik Verileri

Fransa'da Haziran ayında işsizlik oranı bir önceki aya göre yüzde 0.1 oranında azalarak yüzde 10.1 oldu.

Haziran ayında toplam işsiz sayısı 28 bin kişi (yüzde 1) azalarak 2 milyon 748 bin kişi oldu. Kadınlarda ve erkeklerde işsizlik oranı yüzde 0.1'lik düşüşle sırasıyla yüzde 11.1 ve yüzde 9.2'ye geriledi. 25 yaşın altındaki işsizlik oranı yüzde 0.2'lik düşüşe rağmen yüzde 23.3 gibi yüksek bir seviyede kaldı. 25-49 yaş arası işsizlik oranı 9.1'e, 50 yaş ve üzeri işsizlik oranı ise yüzde 7.1'e düştü

insee.fr, 31 Ağustos

İşgücü Durumu(2005)

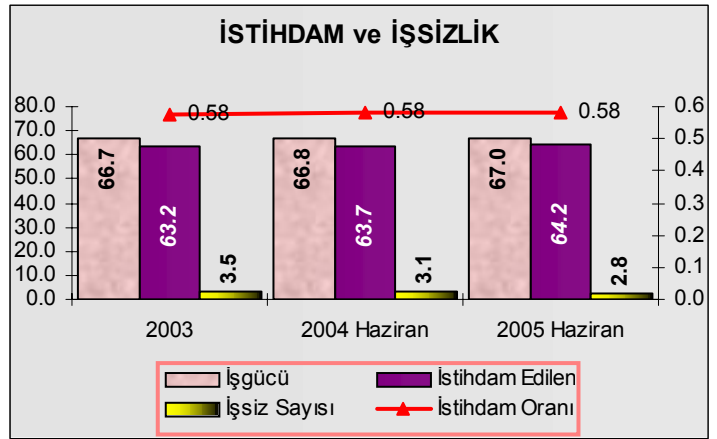
	Bin Kişi		Değişme (%)
	Haziran	Mayıs	
İşsiz Sayısı	2748	2776	-1
İşsizlik Oranı			
Toplam	10,1	10,2	-0,1
Erkek	9,2	9,3	-0,1
Kadın	11,1	11,2	-0,1
25 Yaşın Altı	23,3	23,5	-0,2
25 - 49 Yaş Arası	9,1	9,2	-0,1
50 Yaş ve Üzeri	7,1	7,2	-0,1

Japonya İşsizlik ve Tüfe Verileri

Japonya'da işsizlik oranı son on yılın en düşük seviyesine inerek ekonomik düzelmenin sağlamlığını teyid etti. 25 aydır devam eden düşüşün sonucunda işsiz sayısı bir yıl öncesine göre 290 bin kişi azaldı. İşsizlik oranı ise yüzde 4.2'ye geriledi.

Beklenenden daha iyi çıkan sonuçları, güçlü üretim performansını gösteren diğer veriler de destekliyor.

Önceki aya göre Haziran ayında sanayi üretimi cep telefonları, bilgisayarlar ve video oyun araçları parçalarının öncülüğünde yüzde 1.5 arttı. İmalatçılar üretimin gelecek ay yüzde 0.2 düşeceğini, ancak Ağustos'ta yüzde 1.9 artacağını tahmin ediyorlar. Bu veriler Japonya'nın iç kaynaklı ekonomik iyileşmesinin sağlam bir zemine oturduğunu gösteriyor.

İşgücü Durumu (Haziran 2005)

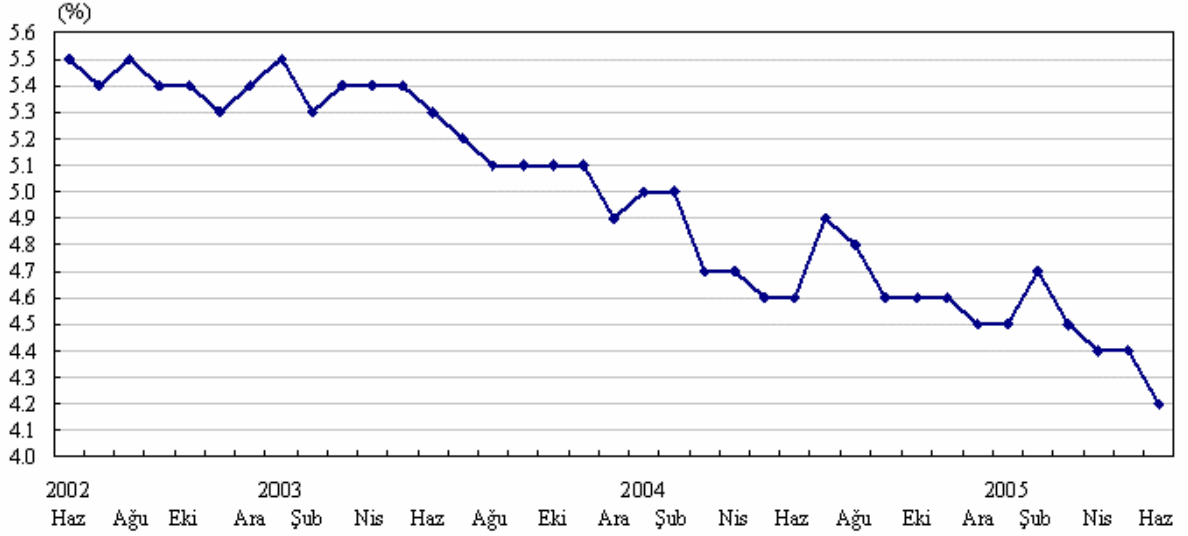
	Milyon Kişi	Bir Önceki Yıla Göre Değişme	
		Bin Kişi	Yüzde
15 + yaş üzeri nüfus	110.0	21	0.2
İşgücü	67.0	15	0.2
İstihdam edilen	64.2	44	0.7
İşsiz Sayısı	2.8	-29	-9.4
İşgücüne katılmayanlar	42.9	8	0.2
İşgücüne katılım Oranı	60.9	0	0.0
İşsizlik Oranı(1)	4.2	-0.4	0.0
İşsizlik Oranı(2)	4.2	-0.2	0.0

(1) Orijinal seri

(2) Mevsimsel olarak uyarlanmış ve bir önceki aya göre değişme

Taze gıdayı içermeyen çekirdek tüketici fiyatları endeksi Haziran'da yüzde 0.2 düştü. Düzenlemeye tabi olmayan elektrik ve telefon bedelleri, yüksek petrol fiyatları gibi kalemler dışarıda tutulduğunda ise fiyatlar yüzde 0.03 azaldı.

İşsizlik oranı (Mevsimsel olarak uyarlanmış)

Kaynak: www.stat.go.jp, 5 Ağustos, ft.com, 29 Temmuz

Merkel, Almanya'nın ABD İle Bağlarını Güçlendirme Niyetinde

Alman muhalefet partisi Hıristiyan Demokrat Birliği (CDU) lideri Angela Merkel, Eylül ayındaki seçimlerde Başbakan olursa Almanya'nın ABD ile bağlarını güçlendirmeye çalışacak. CDU'nun seçim bildirisinde ABD-Alman ilişkilerinde yeni bir başlangıçın Merkel liderliğindeki yönetimin temel taşı olacağı yer alıyor.

ABD'li yetkililer, son yıllarda ABD-Almanya ilişkilerinin gelişme kaydettiğini kabul etmekle birlikte Schröder'in tekrar iktidara gelememesine çok da üzülmeceklerini ifade ederken, Almanya Başkanlık seçimlerinde kim kazanırsa kazansın geçmişteki sorunları aşip ilerlemeye devam edeceklerini kaydediyorlar.

Öte yandan Berlin ve Washington'taki uzmanlar, Merkel yönetiminde diplomatik ilişkiler gelişse bile ABD-Alman ilişkilerinde önemli bir değişim olmayacağı konusunda uyarıyor. Almanya'nın Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkması ve İran'ın nükleer çalışmalarını durdurmaya yönelik stratejisi gibi konulardaki yaklaşım farklılıklarının devam edeceği düşünülüyor.

Alman halkının ABD dış politikasına karşı şüphelerinin farkında olan Merkel'in, Bush yönetimi ile sıcak ilişkiler kurması kolay olmayacak gibi görünüyor. Bu hafta yapılan bir kamu oyu yoklamasına göre Almanların yüzde 66'sı Merkel'in Irak'a birlik göndermeme vaatlerine güvenmiyor.

Washington'daki Heritage Foundation'ın analisti Nile Gardiner, Merkel yönetiminin ilişkileri kökten değiştireceğini sanmadığını ifade ederken yeni yönetimin ilişkileri bir ölçüde güçlendirebileceğine, ancak Alman dış politikasında devrim olmayacağına inandığını kaydediyor. Merkel yönetiminin ABD'nin denizaşırı maceralarını desteklemekten çok AB dış politikasını şekillendirmede büyük rol oynayacağı düşünülüyor.

CDU lideri, Washington ile olası görüş ayrılıklarının tartışmalarla değil yapıcı diyaloglarla çözülmesi gerektiğini vurguluyor. ABD diplomatları, Türkiye ile ilgili görüş ayrılıklarının (Washington, Türkiye'nin AB üyeliğini destekliyor) Berlin ile ABD ilişkilerini büyük oranda etkilemeyeceğini kaydediyor.

Financial Times,28 Temmuz,Syf:4

ABD Muhasebecilerine Vergi Sığınaklarıyla İlgili Yeni Kısıtlamalar

Halka Açık Şirketler Muhasebe Gözetim Kurulu'nun (PCAOB) yeni kurallarına göre Amerikalı muhasebe şirketleri, müşterilerine vergi sığınaklarını sağlama konusunda yeni kısıtlamalarla karşılaşacak. Gelecek yıl uygulanması beklenen yeni kısıtlamalar, 1990'lardaki ekonomik canlanma sırasında ortaya çıkan ve ABD hazinesine on milyarlarca dolara mal olan vergi sığınaklarının suistimalini engelleme faaliyetlerinin bir parçası olarak değerlendiriliyor.

Hükümet, yüzlerce büyük şirketin muhasebe şirketleri, avukatlık şirketleri ve yatırım bankaları tarafından kendilerine önerilen "suistimalci" vergi sığınakları vasıtasıyla vergiden kaçındıklarını kaydediyor. Bu tür uygulamalar, şirketler veya zengin kişiler için ekonomik açıdan gerçek olmayan işlemlerle sahte zarar göstererek vergiden kaçınma imkanı sağlıyor.

PCAOB'un ABD Sermaye Piyasası Komisyonu'nun onayı alındıktan sonra önümüzdeki yıl yürürlüğe girecek olan yeni kararları, muhasebe şirketlerinin kendi müşterilerine sağladığı vergi sığınakları konusuna değiniyor. Yatırımcılar ve düzenleyiciler bu tür işlemlerin gözetim şirketlerinin tarafsızlığına zarar verebileceğinden endişeleniyor. PCAOB Başkanı William McDonough, yeni kuralların, denetleyicinin bağımsızlığına zarar veren hizmetlerden zararsız hizmetleri ayırt ettiğini vurguluyor. Ancak, kurallar kritik alanlarda çok net değil. Temel kurala göre, şirketler, vergiden kaçınmayla ilgili olarak riskli stratejiler sattıkları müşterilerinin denetimini yapamayacak. Ancak muhasebe şirketlerinin bu işlemlerin Amerikan Gelir İdaresi (IRS) tarafından incelemeye alınması durumunda onaylanma şansını yüzde 50'nin üzerinde görmeleri durumunda bu hüküm geçerli olmayacak.

Bazı yatırımcılar ve muhasebe şirketleri bu kuralların uygulamada sorun yaratacağından endişe duyuyor. Hükümetin vergi mükellefinin bilgilerini açıklamasını yasaklayan mahremiyet yasalarından dolayı günümüze kadar muhasebe şirketlerinin müşterilerine vergi sığınakları vasıtasıyla vergiden kaçınma imkanı verdiği sadece birkaç durum gün ışığına çıktı.

The Wall Street Journal, 28 Temmuz,Syf:8

Berlusconi'den Prodi'ye Euro Eleştirisi

İtalya Başbakanı ve Forza Italia partisinin Genel Başkanı Silvio Berlusconi, ülkenin ekonomik sıkıntılarını euro'ya ve bir numaralı siyasi rakibi ve AB Komisyonu'nun eski başkanı Romano Prodi'nin İtalya'yı Avrupa'nın para birliğine yöneltme şekline bağlıyor. Berlusconi, eurodan dolayı sıkıntı çeken birçok İtalyan vatandaşı olduğunu ve Prodi'nin euro uygulamalarının bütün İtalyanları aldattığını kaydediyor.

Bu yorumlar, Berlusconi'nin İtalya'nın gelecek Mayıs ayındaki yerel seçimlerinde euro konusunu Prodi'ye karşı silah olarak kullanacağını gösteriyor. 1996-98 dönemi İtalya Başbakanı Prodi'nin merkez-sol muhalefetten Berlusconi'ye karşı başbakan adayı olması bekleniyor.

Berlusconi, Haziran 2001'de Başbakan olduğundan beri zaman zaman Prodi'nin ülkeyi çok yüksek döviz kurundan euro alanına dahil ederek sorunlara yol açtığını ileri sürüyor ve son iki yılda Avrupa Merkez Bankasının faiz oranlarında indirim gitmeyi reddetmesini de eleştiriyor.

Prodi, hükümetin ekonomik politikalarının İtalya'yı büyüme ve rekabet edebilirlikte euro alanı ortaklarının gerisinde bıraktığını kaydediyor. Ekim 2004'ten geçen Mart ayına kadar ekonomik krize giren İtalya'da bu yıl sıfır ekonomik büyüme bekleniyor.

Financial Times,29 Temmuz,Syf:1

ABD Anti Terör Stratejisinde Değişikliğe Gidiyor

ABD İngiltere ve Fransa ile işbirliği yaparak terörle savaşta sadece askeri yöntemlerin ötesinde ve üstünde yöntemler uygulamayı tasarlıyor. Bush yönetiminin yeni yaklaşımı dış politikada da çok taraflılığa (multilateral) daha fazla önem veriyor. Çalışmalar tamamlandıca yeni bir ulusal strateji deklarasyonu imzalanacak.

Bu yeni yaklaşımı yansıtan yeni bir terminoloji şimdiden kullanılmaya başlandı. Terörle küresel savaş yerini şiddet kullanan aşırılığa karşı mücadeleye bıraktı.

ABD bu konuda AB ile işbirliğine büyük önem veriyor. Dışişleri Bakanı Condoleeza Rice özel danışmanı Philip Zelikow'un başkanlığında 10 kişilik bir heyeti bu konuda görevlendirdi. Beyaz Saray'ın isteği üzerine Londra ve Paris'te görüşmeler Haziran ayında başladı.

Zelikow'un hedefi aşırıların ideolojisini yerip ılımlı İslamın sesini daha güçlü duyurmak için kapsamlı bir strateji geliştirmek.

ABD, İngiliz ve Fransız istihbarat servisleri Eylül 2001'den beri yakın işbirliği içindeler ama bu yeni girişim terörle uzun vadeli mücadele için çok daha köklü bir yaklaşım.

ABD heyetinde İslam konusunda uzman hiçbir kimsenin bulunmaması endişe konusu. Zelikow "ortak insanlığın" ılımlı Müslümanları'nın Usame Bin Ladin'in mesajına karşı tek bir mesajın olmasını istiyor.

ABD'de 9/11 komisyonunun geçen yıl yayınlanan raporunu da Zelikow kaleme almıştı. Yeni stratejinin prensipleri de o raporun bulgularından hareketle hazırlandı.

Financial Times, 1 Ağustos 2005, s-1.

Bush Yönetimi Dikkatini İlimli Müslümanlara Ulaşmaya Çevirdi

Bush yönetiminin yeni oluşturmakta olduğu anti-terör stratejisi ordunun tek başına aşırı eylemlerle başa çıkamayabileceğine ve geleneksel müttefikler olmadan bu mücadelenin kazanılamayacağına dayanıyor.

Irak savaşının başlangıcından beri ortaya çıkan anlaşmazlıklardan dolayı önemli ölçüde zedelenen transatlantik ilişkiyi tamir etmek Ocak'ta işbaşına gelen ikinci Bush döneminin

önceliği oldu. Yetkililer yeni işbaşına gelen kadroların daha çok Avrupa yanlısı olduğunu belirtiyor.

Bu değişimde yönetimin Irak savaşı konusunda ABD kamuoyunun desteğini kaybetmekte olduğunu fark etmesinin de etkisi oldu. Irak'ın terörle mücadelede "esas cephe" olduğu ve sonuçta dünyanın daha güvenli bir yer haline geldiği yönündeki iddialar giderek daha çok şüpheyle karşılanmaya başlandı.

Genel olarak "ılımlı Müslümanlara ulaşma kavramı" kabul edilmiş olmakla birlikte yetkililer Lübnan'daki Hizbullah, Filistin'deki Hamas ve Mısır'daki Müslüman Kardeşler konusunda yoğun tartışmalar olduğunu belirtiyor.

9/11 Komisyonunun Başkan Yardımcısı Lee Hamilton ABD'nin bir yıl önce yayınlanan Komisyon raporundaki öneriler doğrultusunda bütün gücünü kapsamlı bir strateji çerçevesinde ortaya koymasını gerektiğini söylüyor. Hamilton, Bush yönetiminin politikasının doğru yönde ilerlediğini ve bunun cesaret verici olduğunu ifade ediyor. Fakat Hamilton, Bush yönetiminin hiçbir zaman İsrail'i destekliyor olmasının İslami radikalizme katkıda bulunduğu iddiasını kabul etmeyeceğini belirtiyor.

ABD yönetiminden bir yetkili: teröre karşı savaşı kazanmak için ulusal gücün diplomatik, askeri ve telekomünikasyon dahil bütün alanlarda koordineli bir şekilde kullanılmasının, fakat aynı zamanda bu insanların ümitsizliğe kapılmasına sebep olan sorunlara da eğilimin gerektiğini belirtti.

Financial Times 1 Ağustos 2005, s-2.

AB-İran Nükleer Görüşmelerinde Kriz

İngiltere'nin kesin bir dille nükleer programını durdurmasını istemesine rağmen İran'ın uranyum zenginleştirme programına devam edeceğini açıklaması ile görüşmeler krize girdi. İngiltere, İran'ın nükleer programına devam etmesi halinde geçen yıl Kasım ayında varılmış olan anlaşmayı ihlal etmiş olacağını açıkladı.

Batılı diplomatlar AB'nin üç büyük ülkesinin (İngiltere, Fransa, Almanya) Uluslararası Atom Enerjisi Komisyonunu toplantıya çağırabileceğini belirtiyor.

İngiltere, Fransa ve Almanya Dışişleri Bakanları, İran'ın nükleer görüşmelerdeki temsilcisi Hasan Rouhani'ye İran'ın uranyum zenginleştirme programından vazgeçip sivil amaçlarla kullanılacak olan nükleer programa geçmesi halinde İran'a yardım edeceklerine dair bir teklif mektubu gönderdiler.

ABD Dışişleri Bakanlığı silah kontrol bürosunu kanunsuz devletlerden gelecek tehditler ve teröristlerin kitle imha silahlarına sahip olmasının yaratacağı tehlikelere daha fazla ağırlık verecek şekilde yeniden yapılandırıldığını açıkladı.

Financial Times 1 Ağustos 2005

YORUMLAR:

Küresel Rekabetle İlgili Doğru Bilinen Üç Yanlış

Günümüz küresel ekonomisinde her iş her yerde yapılabilir. Küresel iş piyasasında rekabet edebilmek için, gelişmiş sanayi ülkelerindeki bütün öğrenciler bilim ve matematik alanında iyi eğitim almalı. Küresel ekonomide rekabet edebilmek için de sanayileşmiş ülkeler cömert refah devletini küçültmelidir. New America Foundation'dan Michael Lind, küresel ekonomi, gelecekteki iş piyasası ve refah devleti ile ilgili bu geleneksel iddiaların yanlış olduğunu iddia ediyor. Yazarın 28 Temmuz tarihli Financial Times gazetesinde yayınlanan konuya ilişkin makalesinin bir özeti aşağıda yer almaktadır:

Küresel ekonomide her işin her yerde yapılabileceği iddiası, en azından yarı yarıya yanlıştır. En açık ekonomiler dahil bütün ekonomilerde, dış rekabete maruz kalan ticarete konu sektör ve dış rekabetle ilgisiz, ticarete konu olmayan sektör olarak iki sektör bulunuyor. İmalat sanayii ve tarım, ticarete konu sektörler olarak değerlendirilirken muhasebecilikten telefon operatörlüğüne kadar bir çok hizmet, artık giderek artan miktarda dışarıdan sağlanıyor. McKinsey Global Institute'nin son zamanlarda yaptığı araştırması, dünya hizmet sektöründeki işlerin sadece yüzde 11'inin uzaktan yapılabileceğini ortaya koyuyor. Konut inşaatı ve hastane bakımı gibi bir çok hizmet, müşterilerin bulunduğu ortamda gerçekleştirilmek zorunda.

Gelişmiş sanayi ekonomilerinde, dış rekabete maruz kalan ticaret sektöründeki işçilerin sayısı zamanla azalıyor. Çünkü herhangi bir sektör dış rekabete açıldığında bu sektörde çalışırken dış rekabet ve dışarıdan temin nedeniyle işsiz kalanlar, kendilerine ülke içinde ticarete konu olmayan sektörde iş buluyor. Hemşireler gibi ticareti yapılmayan hizmet sektöründe çalışanlar, ulusal iş piyasasında göçmenlerin rekabetiyle karşılaşsa da küresel iş piyasasında yabancı işçilerle rekabet etmiyorlar.

Küresel rekabet ile ilgili doğru bilinen bir diğer yanlış da küresel iş piyasasında rekabet etmek için gelişmiş sanayi ülkelerindeki bütün öğrencilerin bilim ve matematik alanında iyi eğitilmesi gerektiği yönündeki görüş. En hızlı büyüyen mesleklerin onda dördünün iyi derecede bilgisayar bilgisi gerektirdiği doğru. Ancak bu mesleklerin çoğu dışarıdan temin ya da otomasyonda ilerlemenin getirdiği rekabet risklerine çok açık. Oysa geleceğin hemşirelerinin, tıp teknisyenlerinin işlerini otomasyon veya dışarıdan temin sebebiyle kaybetmesi sözkonusu değil. ABD ve benzeri ülkelerde gelecekte hemşireler ve tıp teknisyenlerinin sayıları bilgisayar teknisyenlerini aşacak. Hemşirelerin okur yazar olup matematiğin temel ilkelerinden anlamalarının yanı sıra Hintli ve Çinli rakipleri ile rekabet edebilmeleri için trigonometri çalışmalarını istemek anlamsız olacaktır.

Ülkelerin, teknolojik ilerlemenin avantajlarından faydalanabilmesi için hükümetlerin bilimsel ve teknik alanlarda eğitimi ve istihdamı teşvik etmesi akıllıca olabilir. Ancak, bilim adamlarının ve mühendislerin bir ülkenin iş gücünde azınlığı oluşturacağı da akıllardan çıkarılmamalıdır.

Küresel ekonomide rekabet edebilmek için gelişmiş sanayi devletlerinin cömert refah devletinin küçültülmesi gerektiği ise küresel rekabetçilikle ilgili üçüncü bir yanlış kanı. Bunun varsayımı cömert refah devletinin, ticareti yapılan mallar sektöründe yüksek ücret ödeyen ülkelerin Çin ve Hindistan gibi düşük ücret veren ülkelerle rekabet etmesini engellediğidir. Oysa, ülkeler, sosyal güvenlik uygulamalarını tamamen kaldırsalar bile işçiler Çinli işçilerin çalıştığı ücretten çalışmaya razı olmazsa gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelerdeki işçi ücretleriyle rekabet edebilmeleri mümkün değildir.

“Büyük” devletin zarar vermesi bir yana, dünyanın en büyük refah devletine sahip ülkeleri, küresel ekonomide canlanıyor. Dünya Ekonomik Forumu’nun Küresel Rekabet Edebilirlik Raporuna göre dünyanın en rekabetçi ekonomileri sırasıyla Finlandiya, ABD, İsveç, Tayvan, Danimarka ve Norveç. Bu ülkelerden ABD ve Tayvan haricindeki hükümetler, gayrisafi yurtiçi hasıllarının yaklaşık yarısını tüketiyor. ABD ve Tayvan’da ise hükümetlerin GSYİH’den aldığı pay yüzde otuzun biraz üzerinde. Küresel ekonomi, ulusal refah devletlerinin boyutunu ve faaliyet alanını düşünülenden daha az kısıtlıyor. Bir ülkenin refah devletinin cimri ya da cömert olması iç politikaya ve geleneklere bağlıdır.

Artık bu geleneksel iddialardan vazgeçme zamanı geldi. 21. yüzyılda gelişmiş sanayi ülkelerindeki işçilerin çoğu küresel ticarete konu olmayan iç hizmet sektöründe çalışacak. İşçilerin çoğu diğer ülkelerdeki işçilerle rekabet etmeyecek. Cömert refah devleti rekabet gücünü olumsuz etkilemeyecek.

Financial Times,28 Haziran,Syf:13

İstikrarlı Bir Ekonomi Hakkında Çin’in ABD’nin Tavsiyelerine İhtiyacı Yok

Çin’in para birimi renminbi’nin (yuan) değerini dolara karşı yüzde 2 oranında artırmasının yarattığı heyecan azalırken bu girişimin Çin, ABD ve küresel ekonomi açısından ne anlam taşıdığı konusunda çeşitli yorumlar yapılmakta. 27 Temmuz tarihli Wall Street Journal gazetesinde Columbia University profesörü, Nobel ödüllü yazar Joseph Stiglitz’in bu konuyla ilgili bir değerlendirmesi yer almakta olup sözkonusu değerlendirmenin bir özeti aşağıda yer almaktadır:

Çin döviz kurunu ayarlama konusunda isteklilik gösterse de hala belirsizlikler söz konusu ve ileride neler olacağını bilemiyoruz. Önümüzdeki birkaç yıl içinde toplam ayarlama yüzde 10 mu yüzde 40 mı olacak? Spekülatörler bu yüzdenin daha fazla olacağına dair bahse gireceklerdir. Çin, spekülatörlerden gelecek olan akımları para arzını artırmayacak şekilde kullandığından spekülatörlerin para değerini daha da artırmak için delil olarak kullandıkları rezervlerdeki artışın sürmesi beklenebilir. Çin’in ileride bunun farkına varacağı ümit ediliyor.

Yuan’ın değerinin artışının küresel istikrarsızlıkları, Çin’in ticaret fazlasını ve ABD’nin ticaret açığını nasıl etkileyeceği ve bunun zincirleme etkilerinin neler olacağı en önemli sorular olarak görünüyor. Amerika’nın 700 milyar dolarlık ticaret açığı Çin’in ticaret fazlasının dokuz katı. Çin ekonomisi çok az enflasyon baskısıyla hızlı büyüme kaydediyor. Para değerinin artışı, büyüme üzerinde fazla bir olumsuz etki yaratmayacaktır. Daha geniş çaplı revalüasyonlar bile küresel istikrarsızlıkları büyük oranda etkileyemez.

Spekülatif akımların bir parçası olarak, döviz kontrollerinden kaçınırken ihracat yüksek, ithalat ise düşük oranlarda faturalandırıldığı için Çin ticaret fazlasının boyutunu tam olarak bilmiyoruz. Özellikle Amerika’ya gönderilen Çin ihraç ürünlerinin büyük orandaki ithalat içeriği, döviz kurundaki ayarlamadan Çin rekabet gücünün çok az etkileneceği anlamına geliyor. Ekonomistler, Amerika’ya yapılan ihracatın ithalat içeriğinin yüzde 70 mi ya da yüzde 80 mi olduğu konusunda anlaşmazlık içinde olmakla birlikte, oran ne olursa olsun yuanın efektif değer artışı yüzde 1’in altındadır. Para değerinde daha fazla artış yaşansaydı Çinli şirketler, uğradıkları rekabet kaybına marjları keserek ve revalüasyonun etkisini azaltarak karşılık verirlerdi. Para değerindeki bu artış, ılımlı bir şekilde devamı gelse bile Çin ihracat artışını çok az bir oranda yavaşlatacaktır.

Yuanın değerindeki artış Çin ticaret fazlasını azaltsa da azaltmasa da küresel ticaret istikrarsızlıklarında ve özellikle ABD ticaret açığında çok az etkisi olacak. Geçen Aralık ayında kotaların kaldırılmasından sonra Çin'in tekstil satışlarından sağladığı kazancın çoğu, diğer gelişmekte olan ülkelerin kayıplarından kaynaklandı. Amerika yine bu ülkelerden satın almaya devam edecek böylece toplam ithalat çok az değişecek.

Ticaret açığı sermaye akımlarına; sermaye akımları da iç yatırım ve iç tasarruf arasındaki farka eşittir. Bu nedenle, normalde mali açık artınca (yani iç tasarruf azalınca) ticaret açığı da artar. Ne ABD Başkanı George Bush ne de ABD Hazine Sekreteri John Snow Çin yuanındaki artışın bu temel eşitlikleri nasıl değiştireceğini açıklayabiliyor. İç yatırım azalmadıkça ya da iç tasarruf artmadıkça ticaret açığı da azalmayacaktır. Ticaret açığı azalabilir ancak ortaya çok iyi sonuçlar çıkmayabilir. Ticaret açığı azalırsa iç yatırım azalabilir ve Çin'in ticaret fazlası yok olabilir. Çin, ABD'nin büyük miktarlardaki mali açığını finanse etmek için artık ticaret fazlasını kullanamadığından orta ve uzun vadeli faiz oranları artacaktır. Faiz oranlarındaki artış, konut fiyatlarındaki artışı yavaşlatırsa ekonomik gerileme ve yatırımlardaki azalma şiddetlenecektir.

ABD ve Çin arasında karşılıklı bir bağımlılık olduğuna dair bir yanlış varsayım söz konusu: Çin, mali açığını finanse etmek için kendisine ihtiyaç duyan ABD'ye ihracat yapmak durumunda. Oysa Çin ABD'ye ödünç verdiği paranın bir kısmını kendi kalkınmasına kullansa Amerika'ya yaptığı ihracat kaybını telafi edebilir ve vatandaşlarının refahı artabilir. Çin'in büyük miktarlarda yatırım ihtiyaçları bulunuyor. Çin hükümeti ödünç para verebiliyorsa kendi kalkınmasını neden finanse etmiyor? Dünyanın en zengin ülkesine en zengin halkı için vergi indirimi yapmasını finanse etmek ya da çoğu insanın korkunç olarak değerlendirdiği savaşı sürdürmesi için finansman sağlamak yerine niçin kendi artan tüketimine kaynak temin etmiyor? Böyle bir durumda ABD faiz oranlarını artırmadan finansman açığını kolaylıkla kapatamayacağından ekonomisi zarar görebilir.

Bir diğer yanlış varsayım ise Çin'in döviz kurunu serbest bırakması ve piyasa güçlerinin fiyatları belirlemesine izin vermesi durumundan kazançlı çıkacağıdır. Hiçbir piyasa ekonomisi döviz kurlarına müdahale etmeyeceğine dair söz vermez. Ayrıca, hiçbir piyasa ekonomisi makroekonomik müdahalelerde de bulunmayacağına dair söz vermez. Örneğin, hükümetler faiz oranlarını ayarlayarak mali piyasalara düzenli bir şekilde müdahale eder. Bazı piyasa köktencileri hükümetlerin bu tür müdahalelerine karşı çıkıyor. Ancak, artık bugün hiçbir ülke ve saygın ekonomist bu görüşleri onaylamıyor. O halde, piyasaya yapılacak en iyi müdahaleler nelerdir? Döviz kurlarındaki dalgalanmanın maliyeti oldukça yüksektir ve hükümetleri döviz kurunu dengelemek için piyasaya müdahale eden ülkeler, müdahale etmeyenlere göre daha iyi durumdadır.

Döviz kuru riski şirketlere büyük maliyetler yüklüyor. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu riskten kurtulmak masraflı ve çok güç. Döviz kuru yönetimi, ekonomiyi yönetmede devletin rolünü ön plana çıkarıyor. Günümüzde, hemen hemen herkes ülkelerin, hükümetlerin çok fazla müdahalesinden kaynaklanan sorunlar kadar, yeterince müdahale etmemesinden kaynaklanan sorunlar yaşayabileceğini biliyor. Çin tekrar dengesini sağlıyor ve son yirmi yıldır piyasalar önem kazanırken hükümetlerin önemi giderek azalıyor. Ancak, hükümet hala kritik bir görev üstleniyor. Çin para biriminin değerini artırması Çinlileri zenginleştiriyor. Gelirler yıllık yüzde 9 oranında artarken yirmi yılı aşkındır yüksek faiz oranları aynı seviyede tutuluyor. Daha da önemlisi bu büyümenin meyveleri eşit bir şekilde paylaşılıyor. 1981'den 2001'e kadar 422 milyon Çinli fakirlikten kurtuldu.

Çin ekonomisi ABD ekonomisinden üç kat daha hızlı büyüyor. ABD’de fakirlik artıyor ve reel bazlarda orta gelirli azalıyor. Amerika’nın net tasarrufu da Çin’inkinden oldukça az. Ekonomide rekabet edebilmek için Çin ABD’ye oranla daha fazla mühendis ve bilim adamı yetiştiriyor. Amerika ise askeri harcamalarını artırırken temel araştırma harcamalarını kesiyor. Amerika’nın borcu artmaya devam ederken Bush en zenginlere kalıcı vergi indirimi uygulanmasını talep ediyor. Bütün bunları göz önünde bulunduran Çinli liderler döviz kurunu ya da ekonomiyi yönetmeleri konusunda ABD’nin tavsiyelerine ihtiyacı olmadıklarını hissedebilirler.

Financial Times,27 Temmuz

Avrupalı Elitler Birliğin Geleceğini Olumsuz Etkiliyor

Sovyetler Birliği Eski Başkanı Mikhail Gorbachev ve Rus Parlamentosu üyesi Alexander Lebedev, 26 Temmuz tarihli The Wall Street Journal gazetesinde yer alan makalelerinde Avrupa Birliği anayasasının Fransa ve Hollanda’da reddedilmesini, Avrupa’nın siyasi elitlerine bağlıyor ve referandum sonuçlarının Avrupa’nın elitleri ile AB ülke halkları arasındaki ayrılıkları gün ışığına çıkardığını ileri sürüyorlar . Aşağıda söz konusu makalenin geniş özeti yer almaktadır:

Avrupa Birliği anayasasının Fransa ve Hollanda’da reddedilmesi ortak Avrupa projesine halktan destek alabileceğini düşünen Avrupalı elit tabakayı şoka soktu. Anayasa imzalanmadan önce bile anayasa onayının birçok soruna yol açacağı uyarılarına rağmen Avrupa anayasasının fikir babası olmayı bekleyen gruplar bu kuşkuları göz ardı etti. Avrupa bürokrasisi, Birliğin varlık temellerini tehlikeye atabilecek sistematik bir hatanın yapıldığına hala inanmıyor.

İngiltere ve diğerlerinin onay sürecine devam etmeyi reddetmesi ve geçen ay yapılan AB zirvesinde anayasa, bütçe ve mali konular hakkında görüş ayrılığı yaşanması gibi gelişmeler Avrupa projesinin derin bir krizle karşılaştığını ortaya koyuyor. Derinlemesine araştırma yapılmazsa ve olaylardan ders çıkarılmazsa bütün bu gelişmeler felakete dönüşebilir.

Yaşanan kriz, 25 AB üye devletinin iki, üç ya da beş tanesinin siyaseti ile açıklanamaz. Anayasaya kullanılan hayır oyları, Fransa ve Hollanda hükümetlerine güvensizliğin ve ulusal egemenliğe uygulanan yeni kısıtlamalarda görüş ayrılığının bir ifadesi olarak açıklanamaz. Asıl neden, AB’nin hızla genişlemesinin zor bir sisteme yol açması. Ancak, Avrupalı komiserler ne pahasına olursa olsun genişleme müzakerelerini devam ettirmeyi istiyorlar. Türkiye’nin katılım müzakerelerine başlama ihtimali ve doğu Avrupa’yı içine alan genişleme, “Eski Dünya” vatandaşları arasında kızgınlığa yol açıyor. Avrupalılar için genişleme, doğudan gelen ucuz iş gücü akımı ve doğuya giden sanayiler anlamına geldiğinden kızgınlıkları hiç de yersiz değil.

Yeni Avrupanın ideologları, doğuya doğru düzensiz genişlemenin Avrupa Birliğini yıkıp yıkmayacağını düşünmek zorundalar. Avrupalı elitler de olanlardan kendilerini sorumlu tutmalı. Referandumlar AB elitleri ve AB ülkelerinin halkları arasındaki uçurumu ortaya koyuyor.

AB krizi, Avrupa’daki siyasi sistemlerde istikrarsızlık yaratabilir. Halkın isteğini yansıtan hükümet anlamına gelen demokrasi, Avrupa düzeninin temel değeridir. Elitlerin karar verme sürecinden halkı dışlama girişimi, toplumun elitleri istememesine yol açabilir. En kötü senaryo ise, uzun süredir dışlanmakta olan güçlerin siyasi yaşamın merkezine geri

dönebilme ihtimali. Bu senaryoya göre Baltık cumhuriyetleri ve Rusya'nın doğu Avrupa'daki eski Comecon ortakları ciddi sorunlarla karşılaşabilir. "Eski Avrupa"nın yeni üyelere para dağıtmaya devam edip etmeyeceği tartışılıyor. Son zirvelerde AB'nin kurucu üyelerinin İngiltere'nin tarım üretimine sübvansiyon sağlamama politikasını desteklemesi, yeni üyeler için iyiye işaret değil.

Brüksel bürokrasisinin yenilgisi, AB'nin doğu sınırlarındaki Türkiye, Ukrayna, Moldova ve Gürcistan gibi ülkelerin ve Belarus cumhuriyetinin muhalefetinin üyelik emellerini yakından ilgilendiriyor. Birleşik Avrupa oluşturmak için şu anda gerekli olan, strateji ve taktiklerde ve özellikle birleşme sürecinin hızında değişikliklere gitmektir. Birleşik Avrupa'nın sadece batıda değil doğuda da oluşturulma gerekliliği Rusya, Ukrayna, Belarus ve Kazakistan'ı da içine alan ortak ekonomik alan yaratmanın önemini ortaya koyuyor. Bu süreç, adı geçen dört ülkeye ve AB'ye büyük kazanç sağlayabilir. Birleşik Avrupa'nın yaratılması, bu iki sistem arasındaki etkileşime bağlıdır.

Son olarak, yaşanan en son gelişmeler, Rusya'nın AB ile ilişkileri ve AB'ne yaklaşımı üzerine de düşünülmesini gerektiriyor. Rusya'da birçok kişi, AB'nin son zamanlarda yaşamakta olduğu problemlerden açıkça memnuniyet duydu. Pek çok kişi, özellikle demokrasi konusunda sürekli olarak Rusya'ya yol göstermeye çalışan Avrupa'dan rahatsızlık duyuyor. Ancak Ruslar olarak AB'nin yaşadıklarından dolayı ellerimizi ovuşturmak yerine bunlardan ders çıkarmalıyız.

Financial Times, 26 Temmuz, Syf:15

Hong Kong Konferansı Doha Kalkınma Gündeminin Geleceğini Etkileyecek

DTÖ'nün bu haftaki toplantısına katılan müzakereciler, tarım ve sanayi ürünleri için piyasa erişimi gibi temel ticari konularda farklılıkları azaltmak ya da bu sonbaharda yapılacak daha zorlu ve sıkı müzakerelere hazırlanmak arasında seçim yapmak zorunda. Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) Aralık ayında Hong Kong'ta yapacağı Bakanlar Konferansı, Doha Kalkınma Gündemi'nin geleceğini büyük oranda etkileyecek. DTÖ Başkanı Supachai Panitchpakdi'nin konuyla ilgili olarak 25 Temmuz tarihli Wall Street Journal gazetesinde yayınlanan yorum yazısının bir özeti aşağıda yer almaktadır:

Aralık ayında yapılacak Hong Kong konferansının başarısı, önümüzdeki on yıl içinde tarım ve endüstriyel ticaret modelleri ile turizm, telekomünikasyon, hukuk, inşaat ve mali hizmetler gibi hizmetlerde piyasaya girişte çok daha iyi şartlarda uzlaşmaya varmak anlamına gelir. Tarımsal ve endüstriyel tarifeleri indirme ve DTÖ kurallarını uygulayarak üye ülkelerimizin en fakirlerine yardım etme yöntemlerinin tartışılacağı bu haftaki toplantı, böyle bir sonuca varılmasını kolaylaştıracaktır. Seattle ve Cancun konferanslarında yaşanan deneyimler, müzakerelerde gereken uzlaşmaya varılmamasının yarattığı sıkıntılara en iyi örnektir.

Yine de bu haftaki toplantıda hükümetlerin uzlaşmaya varamaması, Hong Kong toplantısının başarısızlığa mahkum olduğu anlamına gelmemeli. Son dört yılda birçok konuda başarılar sağlandı. Bir çok konu da hala çözüm bekliyor. Geçtiğimiz yaz, Doha uygulamaya konulur konulmaz tarımda ihracat sübvansiyonlarını kaldırma ve ticareti saptıran yerli sübvansiyonları yüzde 20'ye azaltma konusunda karar alınmış olması, tarihi bir adım. Hong Kong konferansında yaşanacak bir başarısızlık İkinci Dünya Savaşından bu yana büyümeyi,

kalkınmayı ve istikrarı sağlayarak ekonomik bir güç olan çok yönlü ticaret sistemine darbe vuracaktır.

Bu müzakerelerde neredeyse herkesin anlaşmanın ana hatlarını gördüğü bir aşamaya ulaştık. Müzakereciler geçen yıl yoğun bir teknik çalışma gerçekleştirirken tarım, kalkınma, endüstriyel tarifeler ve ticaret kuralları gibi alanlara çok sayıda önerilerde bulundu. Bakanlar, konferansta neyi başarmak zorunda olduklarını ve neden asla vazgeçemeyeceklerini çok iyi biliyor. Hiç kimse istediği her şeyi elde edemeyecek, ancak hiç kimse de eli boş dönmeyecek ve hepimiz daha iyi durumda olacağız.

Bu müzakereler, fakirliği azaltma ve sürdürülebilir kalkınma için ticaret sisteminin araç olarak kullanılması anlamında tarihi bir fırsat sunuyor. Doha anlaşması başarıya ulaşmazsa BM Milenyum Kalkınma Hedeflerini gerçekleştirerek küresel fakirliğin 2015'e kadar yarıya indirilmesi çok zor olur.

Gelişmiş ülkeler de artan ticaretten faydalanacak. Anlaşmaya varılması, hizmet sağlayıcılarına, çiftçilere ve imalatçılara piyasa erişimi sağlamanın yanı sıra daha geniş tüketici seçenekleri ve ihracatçılara daha fazla belirlilik sunacaktır. Geleceğin piyasaları olurken, gelişmekte olan ülkelerde refahı artırmak kazan-kazan durumunu ortaya çıkaracaktır. Sağlam bir anlaşma hükümetlerin ekonomilerini büyütme çabalarına katkıda bulunacaktır.

İskoçya Gleneagles'teki G8 zirvesinde Doha Rounduna destek verileceği yönündeki vaatler, Cenevre'deki müzakerelerde hayata geçirilmedi. İki hafta önce Çin'de toplanan 30 ticaret bakanı çok ilginç ve dikkate değer iki öneri sundu: İlk olarak, sanayi malları için piyasa erişimine dair Pakistan'dan gelen öneri. İkinci olarak, tarım sübvansiyonları ve piyasa erişimine dair 20 gelişmekte olan ülkeden gelen uzlaşma önerisi. Ancak Bakanlar düzeyinde bu öneriler üzerinde uzlaşılabilmesi hayal kırıklığı yarattı.

Avrupa'da yaz tatilinin sona ermesinin ardından Hong Kong konferansına kadar müzakerecilerin önünde üç aylık bir zaman süreci olacak. Hong Kong konferansı için hükümetler ne yapılması gerektiğini, bu hafta varılacak herhangi bir anlaşmanın Sonbaharda işlerini kolaylaştıracağını ve her şeyin kararlılığa ve cesarete bağlı olduğunu biliyor. Yani Hong Kong zirvesinin başarıya ulaşması için en fazla gereken şey cesaret ve kararlılıktır. Önümüzdeki günler DTÖ müzakerecilerinin bu cesaret ve kararlılığa sahip olup olmadığını gösterecektir.

The Wall Street Journal,25 Temmuz,Syf:9